



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 255/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Darinou Solárovou, advokátkou, Za amfiteátrom 12, Košice, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo 3/2021 z 21. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. apríla 2023 (doplnenou 11. apríla 2023) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že v konaní vedenom pred Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 19C/26/2012 o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy sa sťažovateľka žalobou domáhala určenia, že kúpna zmluva uzavretá medzi pôvodnou žalovanou v 2. rade (matkou sťažovateľky, zomrelou [REDAKOVANÉ], pozn.) ako predávajúcou (ďalej aj „predávajúca“ alebo „matka sťažovateľky“) a žalovanou v 1. rade (sestra sťažovateľky, pozn.) ako kupujúcou (ďalej len „kupujúca“) o prevode nehnuteľností špecifikovaných v žalobe je absolútne neplatná z dôvodu, že odporuje zákonu a dobrým mravom, pretože predávajúca ňou nehnuteľnosť previedla v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok pri závažnom ochorení zraku, ktorý jej bránil riadne sa oboznámiť s obsahom kúpnej zmluvy a prejavíť slobodné rozhodovanie, pri užívaní liekov, ktoré mohli ovplyvniť jej vôľové vlastnosti, a v situácii, keď bola na kupujúcu odkázaná, keďže sťažovateľka žije dlhodobo v zahraničí.

3. Okresný súd rozhodol prvým rozsudkom č. k. 19C/26/2012-67 z 7. decembra 2012 tak, že žalobu zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu zo strany sťažovateľky na určovacej žalobe. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie sťažovateľky uznesením č. k. 4Co/72/2013 z 31. mája 2013 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie, keďže záver o absencii naliehavého právneho záujmu považoval za predčasný.

4. Okresný súd rozhodol druhým rozsudkom č. k. 19C/26/2012-532 z 19. januára 2018 tak, že žalobu zamietol (I. výrok) a priznal žalovaným v 1. a 2. rade náhradu trov konania v celom rozsahu (výrok II a III). Okresný súd dôvodil, že nie je naplnený dôvod absolútnej neplatnosti právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi ani dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy pre nedodržanie jej zákonom stanovenej formy, ani nejde o simulovaný právny úkon. Krajský súd na odvolanie sťažovateľky rozsudkom č. k. 1Co/145/2018 z 15. mája 2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, žalovanej v 1. rade priznal nárok na náhradu trov konania a žalovanej v 2. rade náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

5. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie s poukazom na § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP. Súčasne navrhla odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu. Podľa názoru najvyššieho súdu boli dané dôvody hodné osobitného zreteľa, a preto uznesením č. k. 2Cdo/3/2021 z 28. júla 2022 odložil právoplatnosť rozsudku krajského súdu. Rozsudkom č. k. 2Cdo 3/2021 z 21. decembra 2022 dovolanie ako celok zamietol podľa § 448 CSP s tým, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné, avšak nie je dôvodné, a dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP nebolo odôvodnené prípustnými dôvodmi a dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta:

a) dovolací súd formálne prepísal do svojho rozhodnutia obsah rozsudku súdu prvej inštancie súhlasne, bez výhrad, tak ako ich prevzal aj súd odvolací so všetkými procesnými, hmotnoprávnymi vadami na škodu sťažovateľky;

b) zákonné podmienky uvedené v § 40 ods. 1, 2 a 5 Občianskeho zákonníka na konanie s osobou, ktorá nevedela čítať, neboli 8. marca 2010 pri overovaní podpisu absolútne dodržané (sťažovateľka poukazuje na lekárske posudky renomovaných súdnych znalcov, troch expertov na degeneratívnu makulatúru z Českej republiky, preukazujúce, že predávajúca čítať nevedela ani s optickými pomôckami v dôsledku jej diagnózy);

c) najvyšší súd hodnotil dôkazy a preskúmaval napadnutý rozsudok rovnako ako odvolací súd, nemal žiadne námietky k veci, súhlasil so všetkým, čo uviedol, a už len formálne popísal právne normy, pričom konali v rozpore so skutkovým stavom veci, nehodnotili dôkazy každý zvlášť a všetky vo vzájomnej súvislosti v rozpore so zákonom a s ústavou, nespravodlivo a nekorektne (sťažovateľka poukazuje na nekorektný znalecký posudok súdneho znalca [REDACTED] a na nekorektnú svedeckú výpoveď [REDACTED]);

- d) súd prvej inštancie vôbec nereagoval na písomné návrhy sťažovateľky dôležité pre súdne konanie (napr. uskutočnenie výsluchu jej matky v domácom prostredí, ustanovenie opatrovníka jej matke, keď bola v kóme, namiesto toho sa za ňu vyjadroval právny zástupca žalovanej v 1. rade);
- e) súd prvej inštancie nariadenie výsluchu matky sťažovateľky riešil tak, aby sa ho nedožila, poukazujúc ma okolnosti, v dôsledku ktorých vypočutá nebola;
- f) namieta nariadenie pojednávania výlučne na účel výsluchu overovateľky podpisu matky sťažovateľky na kúpnej zmluve a tiež zdeformovanú výpoveď zapisovateľky v rozsudku;
- g) najvyšší súd, odvolací súd ani súd prvej inštancie nekonali o právnej záležitosti sťažovateľky podľa Notárskeho poriadku (cituje § 40 ods. 1, 2 a 5 Občianskeho zákonníka, nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 92/2021, § 49 Notárskeho poriadku) a konštatuje, že napadnutá kúpna zmluva nebola vyhotovená vo forme notárskej zápisnice ani za prítomnosti notára a dvoch svedkov tohto úkonu;
- h) predávajúca nemohla pri napadnutom právnom úkone prejavíť svoju slobodnú vôľu a oboznámiť sa s obsahom právneho úkonu, ide síce o slobodnú vôľu, ale výlučne o vôľu kupujúcej – žalovanej v 1. rade;
- i) v závere namieta desaťročia vedený súdny spor vedený tak, že nemôže ochrániť porušené práva, teda naplniť to, na čo bol súd zákonom zriadený, dodávajúc, že v konkrétnom prípade nešlo o vady účastníkov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

- 7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozsudkom najvyššieho súdu o zamietnutí dovolania.
- 8. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je úlohou ústavného súdu posúdiť, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).
- 9. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom ústavnej sťažnosti identifikoval podstatný nedostatok ústavnej sťažnosti, ktorým je absencia relevantného ústavnoprávneho odôvodnenia [§ 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], a to aj napriek tomu, že sťažovateľka je kvalifikovane právne zastúpená.
- 10. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že popri uvedení petitu je ďalšou povinnosťou sťažovateľa, aby svoju ústavnú sťažnosť náležite odôvodnil, t. j. aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Nedostatok odôvodnenia sťažnosti vyvoláva významné procesné dôsledky (m. m. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 198/2012, IV. ÚS 54/2014, II. ÚS 594/2016).
- 11. V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie tejto ústavnej časti obsahuje právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu len v minimálnom rozsahu. Naopak, obsah ústavnej sťažnosti v podstatnej časti tvoria najmä (i) skutkové tvrdenia o nepriaznivom zdravotnom stave jej matky, ktorá v dôsledku závažného ochorenia očí nevedela čítať, a to ani

s optickým prístrojom, preto mala byť podľa právneho záveru sťažovateľky predmetná kúpna zmluva vyhotovená vo forme notárskej zápisnice za prítomnosti notára a dvoch svedkov v zmysle relevantných citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka a Notárskeho poriadku, a (ii) kritika konajúcich súdov, ktoré neposkytli sťažovateľke súdnu ochranu tým, že na jej procesné návrhy nereagovali, robili obštrukcie v súvislosti s vypočutím jej matky, nesprávne vyhodnotili dôkazy, a ktoré aplikovali nesprávny právny predpis na posúdenie otázky podstatnej pre rozhodnutie vo veci.

12. Ústavná sťažnosť však nie je argumentačne koncipovaná tak, aby sa z nej dalo vyvodiť, ako mal napadnutý rozsudok najvyššieho súdu poškodiť sťažovateľku na ňou označených právach podľa ústavy a dohovoru, pretože absentuje odôvodnenie, teda argumentácia, relevantné námietky a prezentovanie súvislostí tykajúcich sa porušenia označených práv vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu. Sťažovateľka napadnutému rozsudku najvyššieho súdu vytýka najmä formalistický prístup k vybaveniu jej dovolania (prevzatie právnych záverov nižších súdov bez výhrad s procesnými a hmotnoprávnymi vadami na škodu sťažovateľky). Nijako však nespochybňuje spôsob, akým sa najvyšší súd vysporiadal s uplatnenými dovolacími námietkami, vôbec nepolemizuje so závermi najvyššieho súdu o neopodstatnenosti dovolacej námietky zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP (bod 28 napadnutého rozsudku najvyššieho súdu) ani neatakujúce ústavnú udržateľnosť posúdenia neprípustnosti dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP najvyšším súdom (bod 39 napadnutého rozsudku najvyššieho súdu). Takéto odôvodnenie ústavnej sťažnosti na porušenie základných práv rozhodnutím najvyššieho súdu nemožno zo strany ústavného súdu vyhodnotiť inak ako nedostatočné. Ústavný súd dodáva, že ak sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti napáda rozhodnutie najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, ktorý má v rámci všeobecného súdnictva pozíciu najvyššej súdnej autority a domáha sa kasácie tohto rozhodnutia, tak odôvodnenie ústavnej sťažnosti z hľadiska jej potenciálneho úspechu by malo obsahovať konkrétnu a určitú právnu argumentáciu smerujúcu k preukázaniu takého posúdenia prípustnosti a dôvodnosti dovolania (najvyšším súdom), ktoré zasahuje do základných práv a slobôd sťažovateľa. Právna zástupkyňa sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom nevyužila priestor, aby takúto argumentáciu predniesla.

13. Okrem absencie konzistentnej argumentácie sa ústavná sťažnosť sťažovateľky vyznačuje aj istou mierou nesústreďného postupu pri jej koncipovaní a následnom spracovaní; opomínajúc celý rad gramatických či štylistických nedostatkov, či „preklepov“, ide najmä o chýbajúcu stranu č. „6“ ústavnej sťažnosti a absenciu podpisu na ústavnej sťažnosti sťažovateľkou (ako navrhovateľkou) alebo jej právnu zástupkyňou, čo predstavuje nedostatok zákonom predpísanej náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 43 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

14. Ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že sťažovateľka je v konaní pred ústavným súdom zastúpená advokátkou, ktorá je v súlade s § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinná dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.

Aj v súvislosti s tým naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelým patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

15. Rozsah nedostatkov je v ústavnej sťažnosti prítomný v takej miere, že ústavný súd nemal priestor na to, aby svojím zásahom vo forme výzvy na doplnenie ústavnej sťažnosti odstránil tieto nedostatky. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa týka odôvodnenia vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu ako esenciálnej obsahovej náležitosti ústavnej sťažnosti (nedostatočná ústavnoprávna argumentácia), ústavný súd sťažovateľku v záujme hospodárnosti konania nevyzýval na odstránenie nedostatku zákonom predpísanej náležitosti ústavnej sťažnosti spočívajúceho v absencii podpisu sťažovateľkou, prípadne jej právnu zástupkyňou (§ 43 ods. 2 zákona o ústavnom súde), a to s prihliadnutím na výsledok konania o ústavnej sťažnosti, keďže ani jeho prípadné odstránenie by už nemohlo viesť k inému rozhodnutiu o tejto ústavnej sťažnosti, než je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

16. Pretože predmetná ústavná sťažnosť ako celok neobsahuje náležitosť, ktorú na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a to relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu